

خطبه اول

اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين بارئ الخلائق اجمعين ثم الصلاة والسلام على سيدنا ونبينا وحبينا ابي القاسم المصطفى محمد و على آله الاطيبين الاطهرين و لا سيما بقية الله في الارضين. السلام عليك يا بنت ولي الله السلام عليك يا اخت ولي الله السلام عليك يا عمه ولي الله السلام عليك يا بنت موسى بن جعفر ورحمه الله وبركاته

توصیه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم « يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ »^۱ عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ مِلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَ مَجَانِبَةِ نَهْيِهِ وَ تَجَهُّزُوا عِبَادَ اللَّهِ فَقَدْ نُودِيَ فِيكُمْ بِالرَّحِيلِ^۲ وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى^۳

همه شما نمازگزاران گرامی، برادران و خواهران ارجمند و خودم را به پارسایی، پرهیزگاری، دوری از هواهای نفس و پیروی از فرمان‌های خدا توصیه و سفارش می‌کنم. امیدواریم خداوند به همه ما توفیق کسب تقوا و رعایت اوامر و نواهی او در همه شئون و احوال زندگی عنایت و کرامت بفرماید.

^۱ .سوره حشر، آیه ۱۸.

^۲ - سید رضی، نهج البلاغه (صبحی صالح)، خطبه ۲۰۴، ص ۳۲۱.

^۳ -سوره بقره، آیه ۱۹۷.

گزارشی از مباحث خطبه‌های پیشین

بحث ما در دومین محور از مسائل خانواده در تربیت فرزند و اولاد بود. به مناسبت آنکه تربیت فرزند دارای امتداد و امواج گسترده‌ای است به یک قانون در ثواب و عقاب پرداختیم. همان‌طور که ملاحظه کردید در روایات ما دو قانون آمده بود: یک: همه در گرو و مرهون اعمال خود هستند؛

دو: اعمال انسان گاهی دامنه و موج محدود دارد و گاهی عمل‌های انسان دارای یک امتداد اجتماعی در زمان حیات و حتی بعد از مرگ انسان است. انسان در نوع دوم از اعمال که دارای موج و امتداد است در ثواب و عقاب آن‌ها هم حتی بعد از مرگ خود سهمیم و شریک است. در خطبه قبل ملاحظه کردید قریب ده عنوان در روایات ما آمده بود که نشان می‌داد اگر کسی صدقه جاریه‌ای دهد، خیابانی احداث کند، آبی به تشنگان برساند، انسان‌هایی را تربیت کند، اشخاصی را از گمراهی نجات دهد و بعد آن‌ها هم به آن عمل کنند و امتداد پیدا کند انسان در زنجیره این خوبی‌ها شریک خواهد بود. همان‌طور که اگر کارهای بدی را پایه‌ریزی کند و منشأ ضلال و گمراهی دیگران شود تا وقتی که موج این ضلالت و گمراهی است انسان‌ها در آن سهمیم هستند.

سهمیم شدن آیندگان در ثواب و عقاب اعمال گذشتگان

بالاخر از آن ده عنوانی که عرض شد در روایات آمده است که اگر کسی نیت مشارکت در کار خیر داشته باشد در آن شریک خواهد شد. در یکی از جنگ‌ها امیر المومنین فرمودند: همراه ما کسانی هستند که هنوز متولد نشده‌اند. در ثواب کار ما آن‌ها هم سهمیم هستند، در این جهاد، مبارزه و مقاومت نسل‌هایی سهمیم و شریک هستند که اکنون در اصلاط الرجال هستند و هنوز متولد نشده‌اند. وقتی سؤال شد، فرمود: چون دل آن‌ها با ماست و قلب آن‌ها با ما در آینده می‌تپد. آن دلدادگی برای جهاد در راه خدا آن‌ها را هم شریک جهاد ما می‌کند.

در آن ده عنوان و قانونی که عرض کردم انسان‌ها شریک دیگران می‌شدند، به خاطر اینکه نقش غیرمستقیم در آن کارهای خیر داشتند. در تعلیم، تربیت، فرهنگ‌سازی، پایه‌گذاری سنت‌های نیکو و امثال این‌ها چون سهمیم بودند و آن‌ها هم موج داشتند این‌ها هم شریک هستند. این قانون می‌گوید که آیندگان در ثواب گذشتگان شریک

می‌شوند. چون ده قانون و عنوانی که از روایات محضر شریف‌تاج آوردیم و تقدیم کردیم این بود که الآن شما کاری می‌کنید فرزند صالحی تربیت می‌شود، شاگرد خوبی آموزش می‌بیند، سنت و فرهنگ درستی پایه‌ریزی می‌شود و آیندگان در آن مسیر حرکت می‌کنند شما هم در آن سهیم و شریک هستید.

اما این که در جای دیگری باید دنبال شود این است که نسل‌های متأخر در کار نیک نسل‌های قبلی سهیم و دارای ثواب می‌شوند. همان‌طور که امیر المومنین فرمود. و گاهی هم به‌عکس می‌شود. با اینکه نیت بد جزا ندارد اما آن جایی که همدلی و همراهی باشد به‌گونه‌ای که اگر فرصتی پیش آید در آن مسیر حرکت می‌کند آنجا هم عقاب می‌شود. «لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً سَمِعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ»^۴ بعد از شهادت امام حسین (ع) کسانی می‌آیند، اما گرایش آن‌ها اموی هست و دلداده راه شیاطین و اهریمن‌ها بوده داعش مسلک‌اند این‌ها در عقاب آن پیشینیان سهیم می‌شوند.

بنابراین حاصل سخن تا این جا آن است که ما غیر از بهره‌مندی از اعمال خود، گاهی از عمل‌های دیگران بهره می‌بریم و گاهی در عقاب دیگران سهیم می‌شویم. دلیلش هم همان است که انسان در آن کار با واسطه مصاحبت دارد و در علل صدور آن دخالت دارد که بحث طولانی است و ما به‌اختصار به آن اشاره کردیم.

الآن عرضمان این است که در قصه تربیت نوجوان، فرزند، کودک و جوان قصه از این قرار است. اگر کسی تربیت خوبی انجام داد و به وظایف خود عمل کرد علاوه بر اینکه به تکلیف خودش عمل کرده است و عمل به تکلیف هم دارای ثواب است ثواب مضاعفی در این جا وجود دارد که عبارت است از این که این فرزند و شاگرد خوب، اعمال خوبی انجام می‌دهد و احیاناً دیگران را هم تربیت می‌کند، تا وقتی که این کار و تربیت انسان در عمل فردی و اجتماعی فرزند و شاگرد او تجسم پیدا می‌کند شخص اولی هم در آن سهیم هست. این مسئله مهم تربیتی است. بنابراین تربیت یک عمل فیزیکی محدود به یک دایره بسته نیست. تربیت دارای موج و امتداد است و ثواب و عقاب آن می‌تواند بسیار دامنه‌دار و گسترده باشد. لذا اگر فرزند خوبی تربیت کرده است و آن فرزند با همان

^۴ - شیخ طوسی، مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۲، ص ۷۲۱

فرهنگ خوب منشأ آثار نیک شده است و او هم فرزندان خوب دیگری تربیت کرده باشد و همین‌طور زنجیره‌وار به پیش رود سلسله ثواب‌ها زنجیره‌وار خواهد بود.

حق فرزند در رساله حقوق

در اینجا فرازی از رساله حقوق امام سجاد (علیه‌السلام) خدمتتان عرض می‌کنم که با ضرورت و اهمیت تربیت که به ابعادی از آن در یکی خطبه اشاره کردم ارتباط دارد. رساله حقوق امام سجاد (ع) هم در تحف العقول، هم در خصال، هم در من لا یحضره الفقیه و هم در امالی آمده است. این رساله در این چهار کتاب نقل شده است. این رساله هم از متون و منشورهای مهم اخلاقی و حقوقی اسلام به شمار می‌آید. رساله‌ای بسیار جامع که امام (ع) حدود ۵۰ حق را با نکات، دقایق و ظرایف بسیار مهم در این منشور اخلاقی و تربیتی تصویر و ترسیم کردند. این رساله از منشورها و رساله‌هایی است که طبق برخی از این نقل‌ها، به دست مبارک خود امام سجاد (ع) نوشته شده است و در آن ۵۰ حق در ارتباط انسان با خدا، جامعه و دیگران تبیین و ترسیم شده است. البته در بعضی نقل‌ها ۵۰ حق است و در بعضی نسخه‌ها ۵۱ حق است. در هر صورت با تفاوتی که این چهار نسخه دارند اساس رساله حقوق امام سجاد ع یک منشور دینی، اسلامی، اجتماعی، اخلاقی و عبادی بسیار مهم به شمار می‌آید. اگر کسی همین منشور را جلوی روی خود بگذارد و زندگی خویش را با این منشور آسمانی تطبیق دهد زندگی او زندگی تمام‌عیار اسلامی خواهد بود. البته حقوقی که در آن آمده است برخی واجب و برخی مستحب است، اما طیف این حقوق سبک زندگی تمام‌عیار اسلامی را تصویر می‌کند. البته در باب سند این رساله باید خاطر نشان شد که آنچه در تحف و بعضی از این چهار منبع آمده است بدون سند و مرسل ذکر شده است. در من لا یحضر دارای دو سند است که برخی از آن‌ها قابل تصحیح است و در امالی سندی دارد که خیلی تمام نیست. اما سند مهم‌تر برای این رساله علاوه که یک منشور مشهور و متداول در دست بزرگان دین ما بوده است سند پنجمی است که در رجال نجاشی ذکر شده است و بعضی بزرگان به این نکته اشاره کرده‌اند که سند درست و صحیح این رساله که در رجال نجاشی آمده است اسناد رساله حقوق را تکمیل می‌کند.^۵ بنابراین رساله حقوق امام سجاد (ع) یک منشور جا افتاده متقن،

^۵ - برای اطلاع بیشتر رک: علیرضا اعرافی، تربیت جسمانی (از سلسله مجلدات فقه تربیتی)، فصل دوم

حاکمی و حکایت‌گر سبک زندگی اسلامی است که حدود ۵۰ حق را با توضیحات و نکات دقیقی که در هر یک از این حقوق آمده است در این منشور می‌بینیم.

الف. فرزندان امتداد والدین

یک فراز بسیار زیبا و جذاب این رساله اشاره به تربیت فرزند و حقوق فرزند دارد که به برخی از نکاتش در خطبه‌های قبل اشاره کردیم و در آینده تکمیل می‌کنیم. اما به اختصار و اجمال در شرح این جمله‌ها به این ویژگی می‌رسیم که امام (ع) فرمودند: «أَمَّا حَقُّ وَلَدِكَ فَتَعَلَّمْ أَنَّهُ مِنْكَ وَ مُصَافِّ إِلَيْكَ» اولین نکته‌ای که امام در حق فرزندان بر والدین این است که می‌فرماید بدانی او از تو است. این که انسان توجه داشته باشد و رویکرد او به این سو باشد که فرزند امتداد من است و دنیا و آخرت او پای من هم نوشته می‌شود اولین حق او است. گاهی شخصی فرزند آورده است حداکثر نفقه و نیازهای مادی او را تأمین می‌کند و بقیه را به امان خدا رها می‌کند که این خلاف حق فرزند است. اولین نکته‌ای که امام سجاد (ع) در رساله حقوق بر آن انگشت می‌گذارد و تأکید می‌کند این است که بدانی فرزند در امتداد وجود تو است.

«فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِخَيْرِهِ وَ شَرِّهِ» این را بدانی که خوبی و بدی فرزند در دنیا و آخرت پای تو نوشته می‌شود. دیگران تو را در آینه فرزندان می‌بینند، خوبی و بدی‌های او را با تو متصل و مرتبط می‌دانند و همان‌طور که بعد اشاره می‌کند آخرت هم همین‌طور است. بنابراین اولین شرط ادای حق فرزند این است که بدانی این‌ها امتداد تو هستند و از تو پدید آمده‌اند و خوبی و بدی آن‌ها پای تو هم نوشته می‌شود. این‌طور نیست که رابطه تو با آن‌ها قطع شود. در بعضی از نظام‌های منحط غربی در بحث خانواده این‌طور است که بچه وقتی به دنیا آمد و حداکثر چند سالی حمایت شد در ادامه به امان الهی رها می‌شود، کانه این بچه فرزند او نیست. این خلاف فرهنگ انسانی و اسلامی است. اسلام بر اتصال عمیق فرزندان با پدران، مادران و خانواده تأکید دارد.

ب. مسئول بودن در قبال تأدیب فرزندان

بعد این را بدانی که «وَأَنْتَكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وُلِّيْتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ وَ الْمَعُونَةِ لَهُ عَلَى طَاعَتِهِ فَيْكَ وَ فِي نَفْسِهِ» تو در پیشگاه خدا در برابر فرزند مسئول هستی. در همه امور معنوی و اخروی تو هم سهیم هستی. در برابر تأدیب او وظایف مهمی بر عهده داری. (در حُسن تأدیب که بعداً بحث خواهیم کرد والان به اختصار عبور می‌کنم)

فرزند تو باید دارای ادب خوب اجتماعی و رفتار درست با دیگران باشد. تو در پیشگاه خدا مسئول هستی که فرزندان خود را به‌سوی خدا راهنمایی کنی. مبدا فکر کنی که نفقه فرزند، زندگی و لباس و احیاناً حتی تحصیل او با تو است اما رشد اخلاقی و معنوی و اعتقادی و راهیابی به بارگاه خدا بر دوش تو نیست تو در برابر همه این‌ها مسئول هستی. هم در «حُسْنِ الْأَدَبِ» در ارتباط با دیگران جامعه، هم در «الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ» او را تربیت درست اعتقادی و عبادی کنی و به آن سمت راهنمایی کنی و هم «الْمُعُونَةِ لَهُ عَلَى طَاعَتِهِ فَيْكَ» کمک کنی تا او بتواند مطیع فرمان‌های خدا باشد. راه را به او نشان دهی، کمک و یاری کنی تا این مسیر را پیماید.

ج. سهم در ثواب و عقاب اعمال فرزندان

بعد می‌فرماید: «فَمُثَابٌّ عَلَى ذَلِكَ وَ مُعَاقِبٌ»^۶ این را هم بدانید که تو در خوبی‌های کار فرزندت سهم هستی و در بدی‌هایش هم مشارکت داری. این‌ها مواردی است که در خطبه‌های قبل هم توضیح دادیم. مشارکت ما در ثواب و عقاب دیگران بحثی بود که مطرح شد یعنی اگر این وظیفه را انجام دهی ثواب می‌بری و اگر انجام ندهی عقاب می‌شوی. این فرازی از رساله حقوق بود که در اهمیت تربیت فرزندان با تأکید بر خانواده بیان کردیم. اما در تربیت نسل نوجوان و جوان جامعه، حکومت، دولت، نخبگان، مردم، علما و نهادهای اجتماعی نقش و وظیفه دارند؛ اما پیشانی این مسئولیت در چهره پدران و مادران مجسم می‌شود. این‌ها هستند که این وظیفه مهم را دارند و این وظیفه مهم آن‌قدر اهمیت دارد که مشمول قانونی است که چند بار در اینجا به آن اشاره کردیم. امیدواریم خداوند ما را در عمل به وظایف و انجام تکالیف الهی مؤید بدارد و اموات، درگذشتگان و شهدای ما را غریق بهار رحمت خود بفرماید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ^۷

^۶ - حسن بن علی بن شعبه حرانی، تحف العقول، ص ۲۶۳؛ شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۱۷۵: «وَأَمَّا حَقُّ وَلَدِكَ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّ مِنْكَ وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِخَيْرِهِ وَ شَرِّهِ وَ أَنَّكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وُلِّيْتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمُعُونَةِ عَلَى طَاعَتِهِ فَأَعْمَلْ فِي أَمْرِهِ عَمَلٌ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّ مُثَابَّ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ مُعَاقِبٌ عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْهِ»

^۷ - سوره کوثر

خطبه دوم

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله نحمده على ما كان و نستعينه من امرنا على ما يكون و نؤمن به و نتوكل عليه و نستغفره و نستهديه و نعوذ به من شرور انفسنا و سيئات اعمالنا و نصلي و نسلم على سيدنا و نبينا ابي القاسم المصطفى محمد و على مولانا علي بن ابي طالب و على الصديقة الطاهرة فاطمة الزهراء و على الحسن و الحسين سيدي شباب اهل الجنة و على أئمة المسلمين على بن الحسين و محمد بن علي و جعفر بن محمد و موسى بن جعفر و علي بن موسى و محمد بن علي و علي بن محمد و الحسن بن علي و الخلف القائم المنتظر حججك على عبادك و أمنائك في بلادك ساسة العباد و اركان البلاد و ابواب الايمان و أمناء الرحمن و سلالة النبين و صفوة المرسلين و عترة خيرة رب العالمين صلواتك عليهم اجمعين.

توصيه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ»^٨ عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ مِلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَ مِجَانِبَةِ نَهْيِهِ وَ تَجَهُّزُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَقَدْ نُودِيَ فِيكُمْ بِالرَّحِيلِ^٩ وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى^{١٠}

^٨ - سوره توبه، آیه ۱۱۹

^٩ - سید رضی، نهج البلاغه (صبحی صالح)، خطبه ۲۰۴، ص ۳۲۱

^{۱۰} - سوره بقره، آیه ۱۹۷.

همه شما نمازگزاران گرامی و خودم را به پروا پیشگی و تقوای الهی و پارسایی که رمز نجات رهایی بشر است در همه احوال سفارش و دعوت می‌کنم.

امیر مؤمنان در ادامه آنچه از خطبه ۱۹۶ نهج البلاغه عرض کردیم می‌فرماید: «وَأَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا دَارُ شُخُوصٍ وَ مَحَلَّةٌ تَتَغَيَّصُ سَاكِنُهَا ظَاعِنٌ وَ قَاطِنُهَا بَائِنٌ تَمِيدُ بِأَهْلِهَا مَيِّدَانَ السَّفِينَةِ تَقْصِفُهَا الْعَوَاصِفُ فِي لُجَجِ الْبِحَارِ فَمِنْهُمْ الْعَرِقُ الْوَبْقُ وَ مِنْهُمْ النَّاجِي عَلَى بُطُونِ الْأَمْوَاجِ»^{۱۱} بعد از اینکه حضرت به تقوا توصیه کردند فرمودند: شما را از وابستگی به دنیای مادی بر حذر می‌دارم؛ چرا که جهان مادی هم گذرا و ناپایدار است و هم آنچه دارد آمیخته با غصه‌ها، آلام و رنج‌ها است. پس نه زندگی دنیا نعمت خالص ناب است و نه نعمت ماندگار پایدار. این زندگی را چنین ببینید که برای هیچ‌کس نمی‌ماند و سپری می‌شود و می‌بینید همه کسانی که فقیر و غنی و دارا و نادار بودند درعین حال از آلام و دردهایی رنج می‌بردند. این دنیا جای نعمت‌های خالص و ماندگار نیست. بعد تشبیه می‌کنند که سرنشینان کره خاکی و مردمانی که در این عالم دنیا زندگی می‌کنید داستانشان مانند کسانی است که بر کشتی که اسیر امواج طوفانی دریا است نشسته‌اند. معلوم است کسانی که در کشتی سوار هستند و کشتی آرام به‌سوی هدف حرکت می‌کند. اما گاهی این کشتی وارد امواج سهمگین طوفانی می‌شود. امام می‌فرماید این دنیا همیشه یک کشتی طوفان‌زده است. حال گاهی می‌فهمیم و گاهی نمی‌فهمیم. اما مولا پرده را کنار می‌زند و می‌فرماید: همه شما در همه احوال بر کشتی طوفان‌زده دنیا سوار هستید، کشتی که طوفان آن را در برگرفته است با لرزه‌هایی که به کشتی وارد می‌شود کسانی با سرعت از کشتی پرت می‌شوند و نابود می‌شوند و کسانی هم می‌مانند و لحظات و اوقاتی را در آن کشتی طوفان‌زده سپری می‌کنند اما عاقبت آن، باز هلاکت و نابودی است. درک این نکته که ما همیشه بر کشتی طوفان‌زده سوار هستیم و همواره در برابر امواج طوفانی عالم قرار داریم جمله خیلی مهمی است که مولا فرمودند.

باید سعی کنیم در برابر طوفان غرایز، شهوت‌ها و بلاها خود را خدایی نگه داریم. به جایی چنگ بزنیم که این طوفان‌ها ما را غرق نکند. قصه آدمیان در این عالم قصه کسانی است که در یک کشتی طوفان‌زده اسیر هستند. این

^{۱۱} - سید رضی، نهج البلاغه (صبحی صالح)، خطبه ۱۹۶، ص ۳۱۰

حقیقت دنیا است و سخن زیبای مولا آن است که به دنیا و تمتعات آن دل نبندید. دریادل باشید، خدایی باشید و با موج‌های شهوت و غضب هضم نشوید و از پای در نیایید. خدایا به ما توفیق فهم این حقایق و عمل به آن‌ها عنایت و کرامت بفرما.

مناسبت‌ها

چند محور با اختصار باید موردتوجه قرار دهیم:

۱. تسلیت به مناسبت ایام عزای ماه صفر

ارتحال پیامبر عظیم الشان اسلام و شهادت امام حسن مجتبی و شهادت امام رضا صلوات الله علیهم اجمعین و همین‌طور اربعین امام حسین (ع) که به‌تازگی پشت سر گذاشتیم را تسلیت و تعزیت عرض می‌کنم و تقدیم می‌کنیم به ساحت مقدس اولیای الهی و این انوار طیبه صلواتی بر محمد و آل محمد.

۲. نکوداشت درگذشتگان و شهدا

از اموات و درگذشتگان و تازه درگذشتگان از این جمع و بزرگانی که بر ما حق داشتند و اساتید و علمای بزرگوار درگذشته یاد می‌کنیم. همین‌طور یاد می‌کنیم از شهدای انقلاب و دفاع مقدس و بین‌الملل اسلامی و شهدای مدافع حرم به‌ویژه باید یاد کنیم از شهید تازه ما شهید مدافع حرم (شهید دهقانی) که از اساتید حوزه بودند و به‌تازگی به شهادت رسیدند و امام شهدا و همه ذوی الحقوقمان و تقدیم می‌کنیم به ارواح مقدس آن‌ها و این شهید جدید صلواتی بر محمد و آل محمد.

۳. راهپیمایی اربعین موتور محرک امت اسلامی

قصه دلربا و باشکوه اربعین و راهپیمایی بزرگ و حماسی و حضاری اربعین را داشتیم. باید خداوند را شاکر باشیم که به ملت و امت ما توفیق حضور در این زیارت پرشکوه و حماسه معنوی واله‌ی را مرحمت فرمود. همان‌طور که بارها گفته شده است و همه می‌دانید اربعین دارای درون‌مایه الهی و اسمانی است. خدا را به خاطر این نعمت اخلاقی و معنوی خلق این حماسه بزرگ و عظیم تشکر می‌کنیم. راهپیمایی پرشکوه قریب ۲۰ میلیونی اربعین تجسم همه ارزش‌های الهی است و می‌تواند باشد. راهپیمایی بزرگ الهی که به عشق سالار شهیدان انجام می‌شود می‌تواند موتور محرک امت در جهت وحدت، انسجام، مقاومت در برابر دشمن، تصفیه و تزکیه اخلاقی باشد. بسیاری از ارزش‌های متعالی اخلاق را در آن راهپیمایی عظیم و بزرگ می‌بینیم که مجسم شده است. روح الهی هدایت‌گر این راهپیمایی بزرگ است. همین جا باید تشکر کرد از مردم شریف ایران، عراق و ملیت‌های مختلف که در این راهپیمایی باشکوه با اخلاق و اخلاص حضور پیدا کردند. از همه کسانی که میزبانی کردند، کمک کردند، همراهی کردند به‌ویژه ملت بزرگ و شریف عراق، نیروهای امنیتی عراق، الحشد الشعبی در عراق و مرجعیت عراق باید تشکر کرد. همین‌طور از همه مسئولان و مردم شریفی که در ایران و عراق برای خلق این حماسه بی‌نظیر تاریخی سهیم بودند و کمک کردند سپاسگزاری می‌کنیم. باید از نیروهای امنیتی و انتظامی و همه ستاد عتبات و مسئولانی که به نحوی برای برگزاری این حماسه بزرگ مساعدت و مشارکت داشتند تشکر کرد. از موکب‌های خوبی که مردم عراق و ایران برپا کردند، موکب‌های خوبی که مردم شریف قم و استان مقدس حضرت معصومه برپا کردند و همه کسانی که در شهرهای مقدس و عتبات عالیات کمک کردند باید تشکر و قدردانی کرد.

نکاتی در باب اربعین

چند نکته را در باب اربعین عرض می‌کنم:

الف. محکوم بودن شبهات در مورد اربعین

کسانی در فضای مجازی به خاطر هزینه‌هایی که در اربعین می‌شود شبهه پراکنی‌های زیادی کردند و شبهه‌های متعددی که به وجود آوردند درحالی‌که هزینه‌های این ماجرا به دوش خود مردم است. اخلاص و عشق غریزی مردم را به این سمت کشانده است. فقیر و غنی در این حماسه بزرگ خودشان سهیم بودند و هزینه کردند و این یک نماد و رمز عظمت اسلام را به وجود آوردند. این شبهات ضعیفی بود که در فضاهای مجازی پخش کردند که نشان از ضعف و زبونی طراحان آن دارد.

ب. محکومیت بایکوت خبری این حماسه بزرگ توسط رسانه‌های بزرگ

از قصه‌های عجیب بایکوت خبری بی‌نظیر این حماسه بزرگ تاریخی است. گاهی یک اتفاق در گوشه عالم می‌افتد می‌بینید که این رسانه‌های عظیم و غول‌های تبلیغاتی وارد در صحنه می‌شوند، برجسته‌سازی می‌کنند، روی آن مانور می‌دهند و تبلیغ می‌کنند. اما شما ببینید غیر از رسانه‌های مقاومت و اسلامی، اختاپوس‌های تبلیغی استکباری و غربی در برابر این -حماسه چشم‌گیر و خیره‌کننده یا سکوت کردند یا خیلی گذرا عبور کردند و در مواقعی تحلیل‌های غلط درباره این مراسم بزرگ ارائه کردند. این هم اقدام عجیبی است که دیده بودیم و حالا هم می‌بینیم.

ج. محکوم به شکست بودن بهره‌گیری‌های ناصحیح از اربعین

بهره‌گیری‌های ناصحیح در جهت اختلافات و مسائل ناروا در این حماسه بزرگ انجام می‌شود که باید مردم شریف نسبت به آن حساس باشند و توجه داشته باشند.

د. انتظار از مسئولان برای زمینه‌سازی بهتر و رفع موانع

نکته چهارم این است که از دولتمردان ایران و عراق و همه کسانی که قدرتی دارند این انتظار می‌رود که سال به سال زمینه این حضور را فراهم کنند. مردم خودشان خرجشان را می‌دهند و با عشق می‌روند؛ اما لازم است که کمک‌ها باز هم افزایش پیدا کند و بعضی از موانع رفع شود. امسال در این گرفتاری‌های اقتصادی و مشکلات باز بیش از دو میلیون نفر حضور پیدا کردند. اگر در مرزها و عراق و ایران زمینه‌ها فراهم شود حتماً این جمعیت افزایش پیدا می‌کند. این حماسه زیارتی و معنوی اهمیت بسیار بالایی در پالایش اخلاقی و ارتقاء اخلاقی و معنوی دارد.

امیدواریم این تسهیلات روزافزون شود.

ه. لزوم همراه شدن این شور با شعور بیش از پیش

البته این حماسه باید با شعور، آگاهی و معرفت درست به پیام سالار شهیدان همراه شود.

و. اعلام انزجار از تعرض ارتش نیجریه به عزاداران حسینی

در همین جا باید متأسفانه بگوییم که در بعضی کشورها به عزاداران اربعین و سالار شهیدان تعرض کردند. در نیجریه شاهد بودیم که امسال هم مثل سال‌های قبل به عزاداران تعرض شد. جمعی شهید و جمعی مجروح و مصدوم شدند. این همان راهی است که داعش طی می‌کرد و این راهی است که متوکل‌ها در تاریخ طی می‌کردند. شما! از این اقدام نابخردانه و از مقابله با این شعور و حماسه ایمانی که در ملت‌ها تجلی کرده است دست بردارید. بدانید که اربعین برای شما و ملت‌های شما و کشورهای عالم پیام صلح، صفا، معنویت و البته شجاعت و مقاومت در برابر ظلم می‌آورد. ما به تعرض به عزاداران حسینی در نیجریه و چند کشور دیگر اعتراض داریم و درخواست داریم که واقعاً دولت نیجریه به این مسئله عنایتی داشته باشد و این مشکل را حل کند.

ز. تشکر و قدردانی از خدمات صورت گرفته در مصلا برای زائرین اربعین

خدمات و مواکب مختلف برپا شد. دوستان عزیزمان هم در مصلا یک حرکت وسیعی داشتند که ده‌ها هزار جمعیت از ایران و حدود سی کشور عالم پذیرایی کردند. از این جهت هم من تشکر و قدردانی دارم.

۴. نیاز به سوق دادن موقوفات به سمت نهادهای علمی

هفته وقف را گرامی می‌داریم. وقف یک پشتوانه مهم برای رشد معنوی، اخلاقی، آسایش و پیشرفت جامعه است. همین جا تأکید می‌کنم که ما انتظار داریم که سازمان اوقاف پویاتر و فعال‌تر شود، اعتماد مردم را بیشتر جلب کند و فرهنگ وقف را بیشتر نهادینه کند. به‌طور خاص هم تأکید می‌کنم که نهادهای علمی آموزش و پرورش، دانشگاه و حوزه در وقف و درآمدهای وقف اتکاء بیش‌ازپیش پیدا کند. به‌ویژه حوزه‌های علمیه مثل همیشه نیازمند هستند که از مردم و از وقف به‌عنوان صدقه جاریه بهره‌مند شوند. همین جا از همه مردم دعوت می‌کنم که بخشی از موقوفات خود را به سمت نهادهای علمی و تحقیقی به‌ویژه حوزه‌های علمیه سوق دهند.

۵. گرامی‌داشت هفته فرهنگ عمومی

هفته فرهنگ عمومی را گرامی می‌داریم.

۶. بزرگداشت هفته پدافند غیرعامل

همین‌طور مناسبست پدافند غیرعامل را گرامی می‌داریم. بارها رهبری معظم فرمودند و سند آن منتشر شده است. کشور ما در طوفان بلاها و ما مواجه با دشمنی‌های فراوانی هستیم. بخشی از اقدامات ما در راستای آمادگی‌های نظامی، رزمی و توان دفاعی ما است که آن را نیروهای مسلح و مراکز علمی بر عهده دارند. اما بخشی دیگر هم پدافند غیرعامل است. آمادگی‌هایی که باید در ساخت‌وسازها و برنامه‌ریزی‌های شهری و اجتماعی ما باشد. ما

هم تشکر می‌کنیم از اقداماتی که در این حوزه انجام شده است. البته خاطر نشان می‌کنیم که این مقدار از اقدامات کافی نیست. پدافند غیرعامل باید به گونه‌ای باشد که در هنگام خطر کمترین آسیب به زیرساخت‌های جامعه و مردم ما متوجه شود. لذا اهمیت آن بالا است.

۷. محکومیت پذیرایی عمان از نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی

پذیرایی از نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در عمان را محکوم می‌کنیم. این کار خطای بسیار فاحش و استراتژیکی بود. دولت‌ها هم باید بدانند که به راحتی نمی‌توانند دست به دست اسرائیل بدهند و ملت‌ها این کار را فراموش نخواهند کرد.

۸. بهانه سازی‌های دانمارک در راستای به حاشیه بردن فجایع یمن و ترکیه

همین‌طور تأکید داریم بر روشن شدن پرونده قتلی که در ترکیه اتفاق افتاد و روشن است که عوامل مستقیم سعودی در آن دخیل بودند. این بهانه‌جویی‌ها و بهانه سازی‌هایی که در دانمارک شد معلوم است که برای لوث کردن آن فجایعی است که در یمن و ترکیه انجام شد. ما امیدواریم که اروپا این مسیر غلط را ادامه ندهد. اروپا در مسیری هم که باید در بحث برجام عمل کند هنوز اقدامی نکرده است و این مشی، مشی صحیحی نیست و ملت ما به جد و با دقت این حوادث را دنبال می‌کند.

۹. بزرگداشت ۱۳ آبان و توجه به نکاتی چند

بحث اخیر بحث ۱۳ آبان است. ۱۳ آبان روز بسیار بزرگی است. ۱۳ آبان از یک سو یادآور قیام مرجع بزرگ و امام عظیم الشانمان در برابر کاپیتولاسیون و آن قرارداد منحوس است. قراردادی که شکوه و عظمت ملت ایران را هدف‌گیری کرده بود. اما م به مناسبت آن قیام کردند و در ۱۳ آبان تبعید شدند.

در ۱۳ آبان جمعی از دانش‌آموزان ما به شهادت رسیدند.

در ۱۳ آبان لانه جاسوسی امریکا تسخیر شد. این‌ها حوادثی بود که در ۱۳ آبان اتفاق افتاده است.

امسال ترامپ و دار و دسته‌ای که نمی‌شود برای آن‌ها عنوانی گذاشت گفته‌اند که زنجیره تحریم‌ها را دنبال می‌کنیم، در ۱۳ آبان صدور نفت ایران را به صفر می‌رسانیم و چنین و چنان می‌کنیم. هفت هشت بند دارد. در این ۱۳ آبان هم این وعده‌ای است که داده‌اند.

چند مطلب باید موردتوجه کنیم:

۱. سیاست انتظار رویکرد جهان استکبار

برادران و خواهران! ما ۴۰ سال است که در تحریم بودیم و هستیم. ما در این ۴۰ سال در بیش از صد شاخص توسعه با دست خودمان پیش رفتیم و روی پای خودمان به جلو قدم برداشتیم. تحریم چیز جدیدی نیست. این تاریخ‌گذاری‌هایی هم که برای تحریم می‌گذارند برای این است که دولت و مردم ما را در حالت انتظار بگذارند. این سیاست بدی است ما باید هوشیار باشیم. ما اصلاً نباید در انتظار این باشیم که این‌ها ۱۳ آبان، ۱۵ بهمن و... فلان اقدام را خواهند کرد. این‌ها همه بازی و شوخی است. تمام کارهایی که می‌خواستند انجام دهند در ۴۰ سال انجام دادند. در قبل ۱۳ آبان همه فشارهایشان را بر دولت‌ها و شرکت‌های دنیا وارد کردند، بعد از این هم خواهد بود.

من حدس می‌زنم بعد از ۱۳ آبان تاریخ دیگری برای اقدام دیگری اعلام کنند.

۲. وظیفه ملت و دولت ایران در قبال سیاست انتظار

ما نباید در چنبره این تاریخ‌هایی که می‌سازند و انتظاراتی که به وجود می‌آورند گیر کنیم. ملت باید هوشیار باشد. دولت ما نباید به این وعده و وعیدهای دشمن و مستکبران عالم دل ببندد. نباید به انتظار نشست. باید کمر همت را ببندیم و با اقتصاد مقاومتی، فرهنگ مقاومت و برنامه‌ریزی جامع تلاش کنیم تا اقتصادمان را نجات دهیم. ملت

ما مشکل و گرفتاری دارد. ملت و دولت همه باید کمک کنیم و از این مرحله عبور کنیم و به فضل الهی ملت ما از این مرحله هم عبور خواهد کرد.

هیچ اتفاق جدید و مهم کمرشکنی اتفاق نیفتاده است و نخواهد افتاد. ملت ما ایستادگی خواهند کند و همه ما باید در مسیر شکوفایی و پیشرفت و آبادانی قدم برداریم.

۳. بی‌اساس بودن سخنان ترامپ

حرف‌هایی را ترامپ مرتب می‌زند که از وقتی من از برجام خارج شدم و بعد از این تحریم‌ها، ایران در منطقه ضعیف شده است، در درون دچار آشفتگی شده است، ملت از نظام جدا شده‌اند و شعارهای ضد استکباری هم افول کرده است. این‌ها حرف‌های مفتی است که ترامپ زده است.

۴. هشدار به ترامپ و مستکبران

ترامپ باید بداند، مستکبران باید بدانند که ملت ایران با اتکاء بر قدرت الهی، با اتکاء بر نیروی درونی خود، با وحدت و انسجام، با پیروی از رهبری معظم انقلاب و با همبستگی کامل در برابر همه توطئه‌های شما خواهد ایستاد و شعار مرگ بر مستکبران عالم را فراموش نخواهد کرد و به فضل خدا از همه این عقبه‌های سنگین عبور خواهد کرد. (تکبیر)

شعار مرگ بر امریکای ملت ما یعنی وحدت و انسجام امت اسلامی و مبارزه با انسان‌ها و حکومت‌های شرور که در رأس آن‌ها امریکا و اسرائیل قرار دارد و این شعار تا وقتی شما این‌طور هستید به فضل الهی قطع نخواهد شد.

دعا

نسئلك اللهم و ندعوك باسمك العظيم الاعظم الاعز الاجل الاكرم يا الله و... يا ارحم الرحمين، اللهم ارزقنا توفيق الطاعة و بعد المعصية و صدق النية و عرفان الحرمة، اللهم انصر الاسلام و اهله و اخذل الكفر و اهله، و أيد حماة الدين، اللهم اغفر المومنين و المومنات و المسلمسن و المسلمات، الاحيا و الاموات. ما را از پاسداران غدير بزرگ و حماسه عاشورا مقرر بفرما، خدایا باران رحمت را بر ما بیاران، خدایا عزاداری‌ها و سوگواری‌ها را قبول بفرما، خدایا ما را به رسیدگی به مستمندان، همراهی با محرومان، عبادت، دعا و نیایش، زنده داشتن یاد خدا و رونق بخشیدن به مسجد توفیق روزافزون عنایت بفرما، اعمال ما را قبول بفرما، توبه، انابه و عبادات ما را مورد لطف و کرمات خود قرار بده، گناهان ما را ببخش، ما را از شر وساوس داخلی و بیرونی و دشمنی دشمنان محافظت بفرما، آسیب‌ها را از جامعه ما دور بدار، نسل جوان ما را به اوج عزت، ایمان و افتخار برسان، همه مخاطرات را از کشور و امت اسلام دور بدار، شر دشمنان اسلام به‌ویژه اسرائیل غاصب را از سر همه مرتفع بفرما، شر تکفیری‌ها، داعشی‌ها و تروریست‌ها را به خودشان بازگردان، ما را از همه خطرات مصون بدار، باران رحمت و برکات را در این خشک‌سالی بر ما نازل بفرما، مشکلات اقتصادی کشور را مرتفع بفرما، مسئولان ما را در انجام وظایف، خدمات صادقانه و الهی‌شان به مردم آشنا و موفق بدار، مریضان ما، مریضان مدنظر و جانبازان را شفا کرامت بفرما، مسلمانان مظلوم بحرین، یمن، عراق، سوریه، میانمار و دیگر مسلمانان مظلوم در اقصا نقاط جهان را نجات کرامت بفرما، اموات و درگذشتگان ما، مراجع و علمای درگذشته، درگذشتگان از این جمع و تازه درگذشتگان را غریق بهار رحمت بفرما، ارواح تابناک شهیدان، شهیدان اسلام و انقلاب اسلامی، شهیدان دفاع مقدس، شهیدان مدافع حرم و مقاومت و بین‌الملل اسلامی شهدای این جمع و امام شهدا را با اولیای خودت محشور بفرما. به مسئولان توفیق خدمت به مردم شریف عنایت بفرما، ما را از گناهان در همه ایام سال مصون بدار، توبه و انابه و عبادت ما را قبول بفرما، سلام ما را به امامان و مولایمان حضرت ولیعصر (عج) ابلاغ بفرما، در فرج او تعجیل بفرما.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ^{۱۲}